

Valtuustoaloite / Keliakiaa sairastaville tukea, valtuutettu Viljo Lehmusketo

Kaupunginhallitus 01.06.2022 § 243

317/00.01.04/2022

Valmistelija Hallintojohtaja Matti Bergman

Valtuutettu Viljo Lehmuskedon valtuustoaloite 21.3.2022:

Keliakiaa sairastaville tukea
Ruoan hintojen nousu on kova isku keliakiaa sairastaville

Ostovoiman heikkeneminen koskettaa kaikkia kuluttajia, mutta erityisesti hintojen nousu vaikuttaa pienituloisiin henkilöihin ja köyhyysrajalla eläviin lapsiperheisiin sekä vammaisiin.

E erityisen heikossa asemassa ovat keliakiaa sairastavat pienituloiset. Perusruoan hintojen nousun lisäksi myös gluteenittomien tuotteiden hinnat erityisesti nousevat.

Keliakian hoitoon lääkärin määräämän gluteenittoman ruokavalion kustannuksia ei nykyään saada tukea.

Sosiaalitoimessa tulisi huomioida, että kyseessä on sairauden vuoksi määrätty hoito. Siitä ei voi joustaa hakijan rahatilanteen mukaan eikä sosiaalitoimen päätöksen perusteella. Myös korkein hallinto-oikeus on ottanut kantaa kulujen huomioimisesta päätöksessään ja katsonut, että keliakian ruokavalioidon aiheuttamat kulut tulee huomioida erityismenoina.

Keliakiaa sairastaville yli 16-vuotiaille aikuisille ei tällä hetkellä ole ruokavalioidon aiheuttamiin kustannuksiin kohdennettua tukea. Kelan maksama ruokavaliokorvaus lakkautettiin 1.1.2016 lakimuutoksen myötä osana valtion säästötoimenpiteitä. Toivottavaa on, että maan hallitus palauttaisi tuen.

Keliakialiitto tekee aktiivisesti töitä sen eteen, että ruokavaliokorvaus saataisiin palautettua kaikille keliakikoille.

Aikoinaan jo ennen kelan tukea Raahe maksoi (taloudellista tukea) korvausta keliakiaa sairastaville.

1Esitämme, että Raahe ryhtyy maksamaan harkinnanvaraista tukea keliakiaa sairastaville esim. 40 euroa kuukaudessa, koska

erityisruokavalioiden kustannukset ovat nousseet ja nousevat nykyisessä ruokakriisissä.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän yhtymähallituksen vastaus 28.4.2022:

Vammaispalveluasetuksen 19 §:n ja vammaispalvelulain 9 §:n mukaan vammaiselle henkilölle korvataan hänen vammansa tai sairautensa edellyttämän tarpeen mukaisesti ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erityisravinnon hankkimisesta. Vammaiselle henkilölle korvataan ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti.

Korvauksia ylimääräisiin erityisravintokustannuksiin myönnetään määrärahojen puitteissa. Säädösten mukaisesti kunnan / kuntayhtymän on varattava määrärahat tarkoitukseen kunnassa esiintyvän tarpeen mukaan. Määrärahasidonnaisten tukitoimien osalta kunta / kuntayhtymä voi myös päättää määrärahojen kohdentamisesta tietyt edellytykset täyttävälle vammaisille henkilöille, mikäli määrärahat eivät riitä korvauksen myöntämiseen kaikille hakijoille. Eräät pitkäaikaissairaat henkilöt joutuvat hankkimaan säännöllisesti erityisravintovalmisteita, joista heille aiheutuu huomattavia kustannuksia. Lain tavoitteena on ollut taloudellisen tuen avulla korvata vammaiselle henkilölle erityisravinnon hankkimisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset.

Tulee kuitenkin huomioida, ettei erityisravintokustannuksina korvata

- sellaisia menoja, jotka perustuvat vain lääkärin suosituksiin,
- tavanomaisia ruokatavarakaupan artikkeleihin luettavia ravintoaineita ja valmisteita.

Vamman tai sairauden edellyttämä erityisravinnon tai -valmisteen käyttö tulee olla lääketieteellisesti yksityiskohtaisesti selvitetty. Vammaisen henkilön tulee hakemuksessaan selvittää tarvitsemansa erityisravinnon ja erityisvalmisteiden laatu sekä määrät ja niistä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Korvauksen suuruutta määrätessä otetaan huomioon myös ensisijaisten tukimuotojen kautta saatu taloudellinen apu. Eräitä kliinisiä ravintovalmisteita voidaan korvata sairausvakuutuslain nojalla.

Ruokavaliokorvausta gluteenittomasta ruokavaliosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi maksettiin lokakuusta 2002 vuoden 2016 alkuun asti osana vammaisetuutta. Alle 16-vuotiaiden vammaistuen myöntämisen yhteydessä keliakia huomioidaan edelleen.

Keliakian aiheuttamien kustannusten huomioiminen toimeentulotuessa ja verotuksessa

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot. Vakiintuneen tulkinnan mukaan myös keliakiasta aiheutuvia erityisiä ruokakustannuksia voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa. (KHO:6170/2017).

Myös veronmaksukyvyyn alentumisvähennystä voidaan myöntää keliakian edellyttämästä ruokavaliosta aiheutuneiden kustannusten perusteella. Veronmaksukyvyyn alentumisvähennystä voidaan myöntää, jos veronmaksukyky on erityisistä syistä, esimerkiksi sairauden johdosta, olennaisesti alentunut.

Yhteenveto

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä näkemyksen mukaan ei ole olemassa mitään erityisiä seikkoja, joiden perusteella kuntayhtymän tulisi maksaa harkinnanvaraista tukea keliakkiaa sairastaville. Erityisruokavaliota noudattavien kuten myös muiden ravintokustannukset ovat nousseet. Asian arvioinnissa tulee muistaa myös yhdenvertaisuus muiden erityisruokavaliota noudattavien osalta. Esim. vilja-allergiasta kärsivät noudattavat ruokavaliota kuten keliakkikot, mutta eivät kuuluisi tuen piiriin.

Pohjois-Pohjanmaan osalta 1.1.2023 aloittava hyvinvointialue ottanee asiaan mahdollisesti kantaa ja näin linjaa jatkossa menettelyä koko hyvinvointialueella.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Mikkola-Riekkinen Leena

Päätösesitys Esitetään kaupunginvaltuustolle:

Annetaan valtuustoaloitteeseen Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän yhtymähallituksen valmisteleva vastaus.

Todetaan asia aloitteena loppuun käsitellyksi.

Päätös Hyväksyi esityksen.